

Логвиненко Т.О.

професор, кандидат педагогічних наук,

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЯК ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ

У наш час все більш суттєвого значення у європейських країнах набуває соціальна робота, що обумовлено комплексом об'єктивних чинників. Вона має свої досягнення і недоліки, спільні тенденції та особливості здійснення в різних країнах. Для її ефективності практика вимагає якісної професійної підготовки фахівців.

У цьому контексті актуалізується чимало теоретичних і практичних проблем, серед яких: посилення співпраці в сфері підготовки соціальних працівників/соціальних педагогів у європейському освітньому просторі, вивчення і аналіз її у різних країнах та окремих вищих навчальних закладах, здійснення обміну досвідом, пошук і впровадження у практику найбільш продуктивних моделей підготовки. На вирішення цих завдань спрямовані положення Болонської декларації, творчі пошуки науковців та практиків, дискусії, обговорення проблем підготовки соціальних працівників/соціальних педагогів на конференціях різних рівнів, практична діяльність навчальних закладів, її вивчення та аналіз дослідниками соціально-педагогічної галузі.

Науковці України досліджують професійну підготовку фахівців соціальної сфери різних країн: Австрії, Австралії, Англії, Італії, Польщі, Німеччині, Канади, США, Франції та інших. Однак у цих дослідженнях ще недостатньо представлений практичний досвід з цього питання у скандинавських країнах.

Нашу дослідницьку увагу привернула Норвегія, країна, яку характеризує високий рівень життя населення та розвитку вищої освіти. До норвезької системи вищої освіти входить 6 університетів, 7 спеціалізованих університетських інститутів, 28 університетських коледжів, 2 Національні академії мистецтв і 29 приватних вузів, діяльність яких курується Міністерством освіти і наукових досліджень [1, с.99].

Норвегія однією з перших серед європейських країн розпочала реформу своєї системи вищої освіти у відповідності з положеннями Болонської Декларації. З 2000 р. реалізується дворівнева модель підготовки "бакалавр – магістр", яка вводилася для спрощення визнання кваліфікації, яку отримують студенти в різних країнах. У вищій освіті діє європейська кредитно-трансферна система (ECTS), що дозволяє студентам без перешкод міняти місце навчання (в разі потреби або інтересу). Студенти можуть самостійно обирати предмети вивчення, які вони бажають вивчати, виходячи з необхідної кількості кредитів, котрі потрібно набрати для отримання певного освітньо-кваліфікаційного рівня. Один навчальний рік дорівнює 60 кредитам. Для одержання кожного освітньо-кваліфікаційного рівня студент набирає відповідну кількість кредитів. Знання студентів перевіряються та оцінюються під час екзаменів.

Вищі навчальні заклади (за винятком деяких приватних) знаходяться під юрисдикцією держави та фінансуються з державного бюджету. Навчання у вузах, як правило безкоштовне. У більшості учбових закладів навчальний рік поділяється на 2 семестри, які тривають з середини серпня до кінця листопада, та з середини січня до кінця травня. Викладання у навчальних закладах здійснюється норвезькою мовою, хоча є й англомовні програми.

Найбільшим вузом Норвегії є університет в Осло, який був відкритий у 1813 році. Першими студентами стали 18 осіб, а заняття вели 6 викладачів. Сьогодні в університеті 32 тис. студентів, яких навчає 8 тис. викладачів. В структурі університету функціонує Акерсхуський коледж, який є національною вищою школою, де здійснюється навчання та проводяться дослідження в сфері здоров'я, соціальних служб, професійної підготовки тощо. Він був заснований у 1994 році. Зараз у ньому навчається 3.900 студентів і працює 290 викладачів. Наукові дослідження викладачів коледжу використовуються регіональними та національними інституціями для зміцнення соціально-економічного розвитку. В структурі коледжу функціонує 4 факультети: поведінкових наук; технічної та професійної педагогічної освіти; здоров'я, харчування та менеджменту; промислового дизайну. Коледж пропонує навчальні програми трьох рівнів:

1 рівень – підготовка бакалаврів;

2 рівень – надає ступінь магістра;

3 рівень – післядипломне навчання та поглиблена спеціалізація з певних напрямів професійної діяльності.

Слід відзначити, що існуючі в коледжі напрями підготовки відповідають сучасним потребам ринку праці. Освітня програма для соціальних працівників в освітній галузі, передбачає підготовку ліцензованого соціального педагога зі спеціалізацією у роботі з особами, які мають особливі потреби (розумові/навчальні і функціональні порушення). Основною роботою таких фахівців є забезпечення послуг для покращення якості життя людей зі згаданими обмеженнями. Навчання за напрямом “здоров'я та соціальна опіка/догляд” готує фахівців для роботи у національній шкільній системі (початкового, середнього та старшого рівнів), і у сфері професійної освіти, де вони також стають педагогами програм спеціального здоров'я та соціального захисту. За цим напрямом готуються і менеджери середньої ланки для установ і служб здоров'я та соціального захисту.

Вимоги для вступу на навчальну програму включають завершення 3-річної професійної школи або документально підтверджену професійну кваліфікацію, мінімальний (2-річний) досвід роботи у відповідній галузі. Освітня пропозиція цієї програми розрахована на осіб, які працюють з дітьми та молоддю, лаборантів-фармацевтів, працівників територіальних геріатричних центрів, закладів для хворих та неповносправних, косметологів, асистентів стоматологів, медичних сестер тощо. Програмою приділяється значна увага виробленню у фахівців умінь та навичок використання нових освітніх технологій.

У процесі навчання студентів відповідно до Болонської декларації пропонується програма, розрахована на 180 кредитів ECTS. Запровадження кредитів

визначається міністерськими освітніми стандартами для основних (базових) предметів, навчальних модулів (набір предметів) та специфічних навчальних видів діяльності. Наводимо приклади окремих предметів та навчальних модулів [2, с.24–25].

1) Соціальні науки і закон (30 ECTS)

- Модуль 1: Філософія науки та дослідницька методологія
- Модуль 2: Професійна робота в комплексній реабілітації – основи соціальної політики та політики соціального захисту в роботі з особами з функціональними обмеженнями.
- Модуль 3: Вступ до соціальних наук; вступ до політичних наук, соціальної політики та здоров'я; вступ до юридичних наук; законодавство та адміністративне право; вступ до соціології та соціальної антропології.

2) Збереження здоров'я

- Модуль 5: Турбота про здоров'я
- Модуль 12: Сестринський догляд – практика.
- Модуль 14: Догляд за розумово відсталими.

3) Підтримка (супровід) і реабілітація – прикладний поведінковий аналіз

- Модуль 1: Філософія науки і етики
- Модуль 2: Професійна робота в комплексній реабілітації
- Модуль 6: Професійна роль соціального педагога – практична робота
- Модуль 7: Збір та аналіз даних
- Модуль 8: Створення і адаптація умов для життя і навчання – практика.
- Модуль 11: Планування, оцінювання, документація.
- Модуль 13: Терапевтичні навички – практична робота.
- Модуль 14: Догляд у сфері інтелектуального здоров'я – навички міжособистісного спілкування, міждисциплінарна взаємодія.
- Модуль 15: Вивчення проблемних ситуацій – робота з групами, організаціями і громадами.

4) Дипломна робота

- Модуль 16: Вибрана практична робота та дипломна робота, що базується на практиці.

Щорічно студенти, які вчаться за напрямом “здоров'я та соціальна опіка/ догляд” проводять 4 тижня практичного навчання (проходження практики) – впродовж перших двох років навчання – у середній школі, а в останній навчальний рік – на робочому місці за власним вибором, наприклад у певній службі або початковій школі. На додаток до цього, студенти беруть участь у безпосередній практичній роботі: впродовж першого року – 4 тижні практичної роботи; впродовж 2-го року – 6

тижнів і на 3 році навчання – 2 тижні. Практична робота здійснюється в установах соціального захисту та охорони здоров'я [2, с.26].

Отже, проведений аналіз свідчить про наявність цікавого позитивного досвіду Норвегії, що може бути творчо використаний у професійній підготовці соціальних працівників і соціальних педагогів інших країн.

Література

1. Филипповец Л.Ф. Обучение за рубежом. Страны Северной Европы / Л.Ф.Филипповец. – М.: АСТ: Восток – Запад, 2006. – 206 с.
2. Social Work with Marginalized Persons in the Social Community – the Experiences of Poland and Norway. – Warsaw: Academy of Special Education Publishing House, 2011. – 171 p.